Reykjavík, 6. maí 2015.

Til: Atvinnuveganefnd Alþingis nefndasvid@althingi.is

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um veiðigjöld, 692. mál.

Hagfræðistofnun Háskóla Íslands hefur borist beiðni atvinnuveganefndar Alþingis um umsögn um frumvarp til laga um veiðigjöld, 692. mál.

Þess er sérstaklega óskað að Hagfræðistofnun leggi mat á áhrif frumvarpsins.

Hér gefst ekki tóm til að ræða ítarlega um efnahagsleg áhrif ofangreinds frumvarps, enda myndi slíkt kalla á sérstaka greiningu. Það sem hér fylgir á eftir er umsögn um helstu kosti og galla frumvarpsins út frá hagfræðilegum sjónarmiðum.

Sé fyrst litið til þeirra atriða sem jákvæð má telja við ofangreint frumvarp er að nú skal miða við afkomustuðla í greininni með það að sjónarmiði að dreifa gjaldinu með sanngjarnari hætti en áður og er þar byggt á nýjustu fáanlegu gögnum.

Þá er það til bóta að gert er ráð fyrir staðgreiðslu gjaldsins, þ.e. lagt er gjald á landaðan afla, í stað þess að fresta gjaldtöku sem gæti aukið óvissu fyrir útgerðaraðila.

Að auki verður að telja það kost að gert er ráð fyrir að leggja á eitt afkomutengt gjald og forsendur fyrir útreikningum þess eru nokkuð skýrir. Reiknireglan er til þess að gera einföld og gegnsæ.

Á móti þessum jákvæðu hliðum frumvarpsins eru aðrir þættir sem verða að teljast neikvæðir út frá hagfræðilegu sjónarhorni.

Helst er þar að nefna að gjaldstofninn er óstöðugur þar sem miðað er við bókhaldslegan hagnað en hann inniheldur t.d. fjármagnsliði sem geta auðveldlega sveiflast mikið með breytingum í gengi. Auk þess geta afskriftir og birgðabreytingar haft mikil áhrif á bókhaldslegan hagnað án þess að það þýði í raun miklar breytingar í arðsemi við venjubundinn rekstur.

Þrátt fyrir að byggt sé á nýjustu fáanlegu gögnum byggir afkomumatið engu að síður á gömlum tölum og má þar nefna að álagning fyrir fiskveiðiárið 2015/2016 byggir á rekstrartölum ársins 2013. Eins og gefur að skilja geta forsendur og aðstæður í rekstri breyst mikið milli tímabila og hætta er á að afkomumatið endurspegli ekki afkomu greinarinnar á þeim tíma sem það er lagt á.

Þá er einnig varhugavert að í frumvarpinu blandast saman afkoma í veiðum og vinnslu en heppilegra væri að leiðrétta aflaverðmæti miðað við mun á markaðsverði og samningsverði.

Eins og áður sagði er ekki hægt á þessu stigi að fjalla með ítarlegum og skipulegum hætti um trúleg efnahagsleg áhrif þess frumvarps sem hér er til umfjöllunar. Full ástæða væri til að ráðast í rannsóknir á slíkum áhrifum.

Virðingarfyllst,

Gunnar Haraldsson, forstöðumaður Hagfræðistofnunar.